

Lisbeth Smedegaard Andersens prædiken sidste søndag efter helligtrekonger

Taler

Lisbeth Smedegaard
Andersen

Dato

23. januar 1994

Sted

Holmens Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 12, vers 23-33

Salmer:

Sorrig og glæde de vandre til hobe
I kristne, som bekende
Nu fryde sig hver kristen mand
Min Jesus, lad mit hjerte få

HVEDEKORNETS VISDOM

For nogle år siden holdt filosoffen og forfatteren Villy Sørensen tre evangeliske taler eller prædikener i radioen, den ene over Lazarus' opvækkelse. I den forekommer der en sætning - modsætningsfyldt, og derfor præcis. Den lyder sådan: "Der er liv i døden og død i livet, og måske mest liv i livet, hvis døden er med i det".

»Der er liv i døden og død i livet, og måske mest liv i livet, hvis døden er med i det" - når man tænker sætningen igennem, opdager man, at den åbner en dør mellem liv og død. De griber ind i hinanden - som de jo gør. Enhver, der har stået ved et dødsleje, kender ganske vist det definitive, der er ved døden; dog ved vi, at noget består. De mennesker, der har elsket os, givet os del i deres visdom, deres erfaringer, og som har lært os at holde af, de har givet os en rigdom, der består også, når de er døde: Der er liv i døden.

Men der er også død i livet. Som årene går, opdager vi, at liv er en kæde af tab. Vore kære dør fra os; men vi mister også kærlighed, venskab på grund af uoverensstemmelser, eller vi kommer på afstand af hinanden.

Begge dele hører med, for kun ved at indse denne dobbelthed, acceptere den sårbarhed, det medfører, kan vi gå ind i livet og bruge det som det skal bruges: til at elske mennesker, der er lige så stejle og uforudsigelige og dødelige som vi selv, opdrage små utætte unger til forstandige mennesker og kaste os ud i besværlige projekter, fordi vi ikke kan skubbe ansvaret fra os. Jesus bruger et mere enkelt billede på det samme: billedet af hvedekornet - den fortættede kærne af kraft, der underkaster sig dødens vilkår og derved bliver til nyt liv. Netop kornet - i modsætning til blomsterne, til græsset, der altid har været billede på det korte, forgængelige menneskeliv:

Det er blomsterne og græsset, der fanger øjet: "Som græs er menneskets dage, han blomstrer som markens blomster, når et vejr farer over ham, er han ej mere, hans sted får ham aldrig at se igen!... At tælle vore dage lære du os, at vi kan få visdom i hjertet", står der i en af Davids salmer. Sporløst forsvinder mennesket: hans sted - hans omverden og hans kære får ham aldrig at se igen. Døden er definitiv - "Som græs er menneskets dage..."

Menneskesindet er forunderligt - vi nægter at tro, hvad vore øjne åbenbarer for os. Og jo ældre, vi bliver, jo mere tænkssomme bliver vi også. Enhver afsked bliver en slags påmindelse om den endelige afsked, der ikke er så fjern, sådan som digteren Thorkild Bjørnvig skildrer det, da han ved en ferief afslutning står og ser ud over havet:

"Nu skal jeg rejse og vide at bølgerne bruser
også uden mit nærvær"

skriver han og lader det være

"en forsmag på den dag det virkelig gælder og ebbe og flod
tager alt, og afskeden krymper til et insekt
i ravskæret over verden. Dog samtidig udgår en sødme
et sted bag ganens revle - en smag af en sidste forventning".

En sidste forventning - en vision om en evighed, en mere omfattende virkelighed, der modsiger vor egen nøgterne erfaring, som siger os, at mennesker dør og blomster visner og derefter er der kun tavshed.

Døden er i livet - men den er der på to måder. Den er der som en påmindelse

om, at den en dag tager os bort fra “vort sted”, vor omverden, vore kære, og at vi derfor må bruge nuet: “at tælle vore dage lære du os, at vi kan få visdom i hjertet”. Vi skal bruge vor tid rigtigt, vide, at der er opgaver, der ikke kan udskydes, mennesker, vi ikke kan skubbe tilside.

Men døden er der også som en kulde og en skygge, der avler angst, og hvis angsten tager overhånd vokser den til en frygt for at give slip, så vi klamrer os til livet med hårde, benede fingre, klamrer os til hvert tikkende sekund og ikke vil give noget fra os.

Men der er mest liv i livet, når døden er med i det. Jesus peger på hvedekornets liv. Det er et liv, der kan give slip, fordi det ved, at der er en større horisont, en fremtid, der rækker ud over nuet. At livet ikke blot er tid, men også fylde. Somme tider bruges dagene bedst, når man giver afkald.

Og det kan være så nemt. I de år, hvor man er optaget af fremgangen, fremdriften, opgaverne - måske tydeligst i forholdet til børnene. Det er så nemt at give afkald på ens eget i de år, hvor børnene er små, og opdragelsen af dem giver mening og indhold i dagene. Og glæder, der blandt andet består i følelsen af at være uundværlig, at være genstand for en ubegrænset tillid. Ens kærlighed er uden grænser, og man giver gerne afkald.

Men der kommer andre år - år, hvor der ikke mere er nogen, der beder om hjælp eller spørger: Vil du ikke gøre det her for min skyld? Og nu er det en anden form for afkald, der er brug for: Afkaldet på stadig at ville gribe ind, blande sig, beskytte. Magter man ikke det afkald, bliver den moderlige eller faderlige omfavnelser til en kvælende omklamring, og børnene hæmmes i deres eget liv. Mennesker, der ikke forstår, at den kærlighed, man giver sit barn, den får man ikke igen, men den går videre igennem barnet - de har ikke forstået, hvad det er at være forældre. Kærlighedens liv er give og at give afkald, for kun sådan kan det nye blive til. Det er hvedekornets visdom.

Jesu liv var som hvedekornets. I Philipperbrevet står der om ham, at skønt han var hos Gud, holdt han ikke fast ved det som sin ret, men han “gav afkald og tog en tjeners skikkelse på”. I samtalen i dag fortæller han os det selv. Vi står ved siden af ham, medens han tolker sit liv og sin død, og vi kan følge, hvordan han forstår, hvor det må føre ham hen, nemlig til Golgatha. Og han kalder det sin herliggørelse.

Samtalen foregår ikke en tilfældig dag. Det er Palmesøndag, hvor Jesus drager ind i Jerusalem og møder såvel begejstringen som hadet. Hans egne landsmænd forstår ikke, hvad han vil, og mange står ham efter livet. Til gengæld er der nogle fremmede, nogle grækere, der er blevet grebet af hans ord. De henvender sig til hans disciple for at møde ham, og derved når hans gerning udover Israels folk. Hans bud: "Omvend jer, for Guds rige er nær" - har sprængt de snævre grænser.

Men hvordan kan det nu gå videre ud i verden? Et menneske - og Jesus var som menneske undergivet rum og tid - kan ikke bringe bud til hele verden, om så hans liv varer 100 år.

Men det kan hans død. Hvis han drager konsekvenserne af det, han siger - hvis ord og handling bliver ét - så kan beretningen om ham og om det, han levede for, drage verden rundt. Og derfor kalder han sin død for en herliggørelse.

Hvad er da herliggørelse? I menneskelig forstand er herliggørelse at nå alle sine drømmes mål og få opfyldt ethvert ønske. Men det har intet med herliggørelse at gøre i kristen forstand, for dér er det ikke vores herliggørelse, der tænkes på, men derimod Guds herliggørelse. Og Guds herliggørelse finder sted dér, hvor hans vilje sker, og hvor den bliver synlig i menneskers liv. Det kan ske igennem ethvert liv, uanset hvor smertefuldt og upåagtet det måtte være i menneskeøjne, for Gud handler igennem det almindelige menneskes liv. Ja, det kan ske selv i det øjeblik, hvor vi må sluppet livet og falde – som hvedekornet, der falder til jorden og dør. Som Jesus død på korset Langfredag.

På Vatikanmuseet i Rom står der en skulptur - et smalt, højt tårn i bronze. Et "mennesketårn". Det består af mange etager, og på hver etage er der små rum. I dem står der mennesker. Undertiden alene. Under- tiden to eller flere sammen. Én har et dyr ved sin side - det ligner et lam eller et får. De står der roligt og ser frem for sig. Men oppe omkring toppen - dér hyler dæmonerne. De cirkler omkring tårnet med vanskabte, forkrøblede vinger, holder fast med spidsen af en fod, en arm eller en hånd, der ender i fingre som gribeklør.

Ifølge gammelt kristent legendestof er djævle og dæmoner nedstyrede engle. Jeg tror, den legende hører en svunden tid til. En mere naiv tid. Nej, i vor tid, kommer djævlene og dæmonerne ikke fra himlen, men fra jorden. De er karikaturer af mennesker, når vi vil stige og stige og have år, lykke, opfyldelse af

alle vore drømme, indtil drømmene bliver til mareridt, kærligheden til begærlighed, og indtil glæden ved livet forstener i en krampagtig holden fast ved hvert minut, hvert sekund. Når vi piner livet ud af livet og derved gør det ufrugtbart, goldt - indtil døden flytter ind i tempel af kalk og kridt.

Mennesker er ikke skabt som guder, heller ikke som dæmoner - vi er begrænsede og dødelige. Jesus kom til jorden og viste os, at når vi lever som Guds skabninger, så er der nok død i livet, men der er også liv i døden og mest liv i livet, hvis døden er med i det. Det er hvedekornets visdom, og vi har undertiden lært den visdom at kende gennem døende mennesker, når de fuldt bevidste om deres snarlige død har givet deres kærlighed videre ved at skænke de levende nogle ord, en tilgivelse, et blik, der sender os videre. Man glemmer det aldrig.

Som nu: Jesus ved om sin død, men han giver afkald på sin egen angst og sorg og giver os billedet af hvedekornet i stedet for. Og den angst, som vi kender fra hans bøn i Getsemanne have, den lyder i dag: "Nu er min sjæl i oprør, og hvad skal jeg sige? Fader, frels mig fra denne time? Nej, det er derfor, jeg er nået til denne time. Fader, herliggør dit navn!".

"Herliggør dit navn!" Guds navn, så vores sorg og forfærdelse over Jesu død kunne vige for befrielsen til at leve ud fra det, han havde givet os. Visionen om Guds evighed – troen på, at der er liv i døden. Det, vi kalder opstandelsestroen.

Og dommen? Den fældes over os, når vi kun vil rumme én vision: Os selv og vort eget. Den fældes ikke af andre, men vi erfarer den i tomheden, når nuet ikke rummer evighed, glæden ikke bestandighed, og sorgen ikke forløsning. Når vi ikke kender taknemligheden over det, der var, men kun bitterheden over det, der ikke er mere. Den, der forhindrer os i at give slip, fordi vi betragter de andre som nogle, der skal bidrage til mit liv, min lykke - være statisten i mit liv.

Gud under os en bedre rolle - allesammen. Hvedekornets rolle, der er at bære frugt. Vi kan måske ikke se det, lige som vi ikke kan se kornet vokse - men det sker. Medens vi lever vore liv, kærlige og sårbare, se, da bliver det nye til: Guds rige gror - Jesu rige, hvor han vil drage os alle til sig.

Amen

Kilde

"Prædikener fra i går til i morgen – en postil over 2. tekstrække", side 81-85. Redigeret af Sabine Bech-Hansen, Peter Hedegaard og Henrik Wigh-Poulsen. Forlaget ANIS. 1995.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Sidste søndag efter helligtrekonger

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lisbeth-smedegaard-andersens-praediken-sidste-sondag-efter-helligtrekonger>